دوفصلنامه علمی ـ تخصصی جستارهایی در فقه پزشکی
سال پنجم/ شماره ۶/ بهار و تابستان ۱۴۰۰

Two quaterly scientific- specified Journal of Medical Jurisprudence
Year 5 No.6, Spring & Summer 2021

واکاوی فقهی کاشت ناخن و مژه

□ هادی سعیدی*

چکیده

کاشت ناخن و مژه یکی از ابزارهای مصنوعی زیبایی امروزه هست، ابزارهای زیبایی بی‌حدومرز در جامعه وجود دارد و کم‌وبیش حداقل اسامی آن‌ها به گوشمان خورده است، ویژگی خاص تکنیک های آرایشی جدید از جمله ماندگاری بالا تا جاییکه ناخن های کاشته شده با حلال هایی همچون استون یا لاک پاک کن برداشته نمی شوند و برای از بین رفتن آنها باید تا رشد مجدد ناخن ها صبر کرد، همچنین اکستنشن مژه حداقل تا ۶ ماه به تار موی انسان می چسبد و قابل شستشو نیست.و این ویژگی ها باعث شده تا رغبت بیشتری نسبت به ان باشد. هدف از تحقیق این موضوع با توجه به پویایی دین اسلام که کامل‌ترین دین و آخرین دین الهی است که خداوند می‌فرماید تبیانا لکل شیء هست بر ما لازم است به‌عنوان مسلمان مباحث فقهی مسائل جدید را تتبع و پیگیری کنیم و نسبت به احکام شرعی خودمان مطلع باشیم، با توجه به کلام الهی هر موضوعی ازنظر اسلام بیان‌شده و این موضوع نیز مستثنا از قاعده نیست، در حکم فقهی کاشت ناخن و مژه میان فقها اختلاف‌نظر وجود دارد و عده‌ای کاشت ناخن و مژه را جایز می‌دانند وعده‌ای به خاطر عدم رسیدن آب به پوست این کار را حرام می‌دانند در پژوهش حاضر با استفاده از آیات و روایات و کتب فقهی، کاشت ناخن و مژه مورد واکاوی فقهی همراه با نظرات مراجع موردبررسی قرار گرفت .

کلیدواژه‌ها: کاشت ناخن، کاشت مژه، اکستنشن مژه، فقه، اضرار به نفس، تسلیط

---

* دانش آموخته کارشناسی ارشد فقه پزشکی جامعة المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم العالمیة

مقدمه

زیبایی و میل به زیبایی یکی از نعمت‌های الهی برای انسان‌ها است که در نهان انسان گذاشته‌شده است، ذات انسان کمال‌گرا آفریده‌شده که فطرتاً به سمت زیبایی تمایل دارد، یکی از دغدغه‌های جامعه امروز ما زیبایی و زیبا بودن است، آمار و ارقام عمل زیبایی در کشور و دنیا بر این مطلب صحه می‌گذارد و مؤید این است که ذائقه مردمان عصر ما به سمت ایدئال‌گرا رفته و قابل‌مقایسه با جامعه صدسال پیش نیست، این تحول در تمامی امورات مردمان عصر ماست و البته این کمال‌گرایی و زیبایی مربوط به پیشرفت بشر در تمامی ابعاد زندگی هست و هر چه پیشرفت می‌کند ذائقه و خواسته‌های بشری نیز پیشرفت می‌کند، در بعد زیبایی نیز انتظارات بیش‌ازپیش هست تا جایی که بخش اعظم دغدغه‌ها را شامل شده است، ایران در جراحی‌های زیبایی رتبه نخست در خاورمیانه را دارد، به گفته نایب‌رئیس انجمن جراحان پلاستیک و زیبایی، انگلیس حدود ۵۰۰ تا ۶۰۰ جراح پلاستیک و زیبایی و ایران دارای ۳۳۰ جراح پلاستیک است که بالاترین آمار در منطقه خاورمیانه را به خود اختصاص داده است (سایت خبرگزاری مهر https://www.mehrnews.com/news/5017711) یکی از موضوعات زیبایی، کاشت ناخن و مژه هست که با توجه به مهم بودن به‌صورت اختصاصی موردبحث واقع شد، مسائل فقهی و قابل‌بحث وجود دارد که ملزم به پژوهش، پیرامون آن شد، جواز یا عدم جواز شرعی و همین‌طور حکم کاشت ناخن و مژه در احکام و وضو و غسل در صورت کاشت ناخن و مژه مواردی هستند که در مقاله موردبررسی قرارگرفته است، موضوع مورد بحث در دو جهت حکم تکلیفی و حکم وضعی که در حکم تکلیفی نیز ادله موافقین و مخالفین به عبارت دیگر ادله حرمت کاشت ناخن و مژه و همین طور ادله جواز کاشت ناخن و مژه و حکم وضعی نیز همراه با نظرات مراجع مورد بررسی قرار گرفت.

مفاهیم

کاشت ناخن[۱]

ناخن بخشی از دستگاه پوششی است که فاقد عصب یا خون‌رسانی است. بخش‌های دیگر این دستگاه پوست، مو و غشاء مخاطی هستند.

صفحات حفاظتی که ناخن نامیده می‌شوند، انتهای انگشتان دست و انگشتان پا را می‌پوشانند. ناخن‌ها اساساً از کراتین که یک پروتئین درشت مولکول در مو و پوست است، تشکیل شده‌اند.(https://fa.wikipedia.org/wiki)

جدا از جاذبه آرایشی، ناخن‌ها وظایف دیگری نیز بعهده دارند از جمله کمک به بلند کردن اجسام با ایجاد تکیه‌گاه برای بافت انگشتان یا دست کاری اجسام و از همه مهم‌تر آن که ناخن‌ها سلامت عمومی بدن را بازتاب می‌دهند.

کاشت ناخن به دو جهت زیبایی یا درمانی انجام می گیرد، برای کسانی که ناخن های ضعیفی دارند و نیاز به کاشت ناخن هست به عنوان درمان مورد استفاده قرار می‌گیرد و حتی کاشت ناخن برای افرادی که عادت به جویدن ناخن دارند و قصد ترک این عادت بد را دارند کاشت ناخن می‌تواند درمان و ترک عادت بد باشد.

عوارض کاشت ناخن:

۱- فرایند کاشت ناخن مصنوعی موجب نرسیدن اکسیژن کافی به بافت زیر ناخن می‌شود و تغییر رنگ ناخن، کدر شدن و رشد کم ناخن از عوارض این اقدام است.

۲- با قرار گرفتن ناخن مصنوعی روی ناخن فرد، ریشه از بین می‌رود و ناخن فرد دچار تغییر شکل می شود.

۳- عفونت های قارچی و بیماری های ویروسی از جمله عوارض شایع کاشت ناخن است، اغلب موارد استفاده شده در این نوع کاشت غیر استریل و چند بار مصرف هستند و از راه های انتقال بیماری های پوستی محسوب می شوند؛ بیماری های قارچی پوست، درمان عفونت قارچی و ارتباط آن با حیوانات خانگی.

۴- مواد شیمیایی که در چسباندن این ناخن های مصنوعی استفاده می شوند غیر استاندارد هستند و موجب بروز حساسیت های حاد پوستی نیز می‌شود.

۵- برای درمان عفونت های قارچی حاصل از کاشت ناخن از آنتی بیوتیک ها استفاده می‌شود اما گاهی ریشه ناخن به حدی آسیب می بیند که شکل طبیعی ناخن به طور کامل از بین می‌رود.

۶- . کاشت ناخن‌های مصنوعی باعث تغییر رنگ ناخن، التهاب دور ناخن، خط خط شدن و خرد شدن ناخن و کنده شدن لبه آزاد ناخن از بستر (انیکولیز) می شود.

کاشت مژه[۲]

مژه موهایی است که سر پلک رشد می‌کند.پلک از چشم در مقابل نور آفتاب، گرد و خاک و رطوبت محافظت می‌کند.

واژه مژه از موی+ژه ساخته شده است به معنای موی ریز.دیس پهلوی آن مژک بوده است و در تبری بدان مژیک (مجیک) می‌گویند(. https://fa.wikipedia.org/wiki/)

کاشت مژه نیز در دو جهت درمانی و زیبایی انجام می گیرد.

کاشت یا اکستنشن مژه تکنیکی است که در آن هر تار مژه مصنوعی با چسب مخصوص به مژه ها چسبیده می شود و با شستشو از بین نمی رود.

انوع کاشت مژه

دو نوع کاشت داریم؛ کاشت دائم و موقت. در کاشت موقت مژه‌ها یک هفته دوام می‌آورند. این نوع کاشت به دلیل چسبی که استفاده می شود، ماندگاری کمتری دارد. کاشت مژه مصنوعی روش جدیدی است که کمک می‌کند مژه ها بلندتر و خوش حالت‌تر دیده شود.

تعداد مژه ای که برای هر فرد انتخاب می‌شود، بستگی به تعداد مژه های خود فرد دارد اگر فردی تعداد مژه‌های طبیعی خودش کم باشد تعداد کمی می‌تواند مژه بکارد. به دلیل اینکه مژه های مصنوعی روی مژه های طبیعی کار می‌شوند و اگر شخص مژه‌های کمی داشته باشد به همان اندازه می‌شود برایش مژه اضافه کرد.

اکستنشن مژه

اکستنشن مژه، مژه‌هایی مصنوعی است که یک به یک به مژه های طبیعی فرد چسبانده می‌شود تا ضخامت، طول، رنگ و حالت مژه ها را زیباتر نشان دهد. این اکستنشن ها از مواد مصنوعی همچون موی سمور، ابریشم یا حتی موی انسان ساخته شده اند. استفاده از مژه های مصنوعی از قدیم مرسوم بوده است، اما تفاوت بین راه های قدیمی و جدید این است که امروزه، مژه‌های مصنوعی به جای پوست پلک که باعث آسیب دیدگی بیشتری می شود، به مژه های فرد چسبانده می‌شود،.

بررسی حکم تکلیفی کاشت ناخن و مژه

ادله قائلین به حرمت کاشت ناخن و مژه

۱- آیه تغییر در خلق خدا ۱۱۹ سوره نسا

یکی از دلایل در جهت حرمت کاشت ناخن و مژه آیه تغییر در خلق خدا می باشد که می‌فرماید کاشت ناخن نوعی تغییر در خلق خدا هست ازآنجاکه تغییر خلق‌الله حرام است کاشت ناخن و مژه نیز حرام خواهد بود.

درواقع ای استدلال استناد به آیه ۱۱۹ سوره مبارکه نسا هست که می‌فرماید وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا نسا ۱۱۹

و سخت گمراهشان کنم و به آرزوهای (باطل و دورودراز) درافکنم و دستور دهم تا گوش حیوانات ببرند (که این‌ها نصیب بت‌هاست) و امر کنم تا خلقت خدا را تغییر دهند و (ای بندگان بدانید) هر کس شیطان را دوست گیرد نه خدا را، سخت زیان کرده زیانی آشکار.

بنا بر آیه شریفه شیطان برای فریب انسان‌ها سه کار عمده انجام می‌دهد:

۱- آن‌ها را گمراه می‌کند «و لَأُضِلَّنَّهُمْ» و سخت گمراهشان کنم.

۲- با آرزوهای دورودراز سرگرم می‌کند «ولَأُمَنِّيَنَّهُمْ» و به آرزوهای (باطل و دورودراز) درافکنم.

۳- شیطان انسان‌ها را به دو کار امر می‌کند.

الف- اعمال خرافی مانند سوراخ کردن گوش چهارپایان «فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ» دستور دهم تا گوش حیوانات ببرند.

ب: تغییر در خلق خدا «فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ» و امر کنم تا خلقت خدا را تغییر دهند.

بنابر آیه مبارکه یکی از راه‌های غلبه شیطان بر انسان امر کردن شیطان بر تغییر خلقت خدا هست که این باز فرقی نمی‌کند که تغییر ظاهری باشد یا معنوی چراکه آیه مطلق هست و هر تغییری را شامل می‌شود، بنابراین تغییر در خلقت خدا حرام است.

نقد استدلال:

اولاً تغییر در خلقت به‌طور مطلق از جانب شیطان باشد به خاطر اینکه انجام دادن بعضی از کارها تغییر خلق‌الله است اما از جانب شیطان نیست بلکه از جانب خود شارع هست مانند ختنه کردن اصلاح و از بین بردن موهای زائد و کوتاه کردن موی سر که این موارد تغییر در خلق‌الله است اما از جانب شارع نیست.

پس باید منظور آیه تغییر خلق‌الله، نوع خاصی از تغییر باشد، مفسران در اینجا آرای مختلفی دارند؛

صاحب مجمع‌البیان از ابن عباس در ذیل این آیه حدیثی می‌آورند که مراد آیه تغییر در دین خدا تفسیر می‌کند.(طبرسی، مجمع‌البیان ج ۳ ص ۳۳۳)

مرحوم علامه طباطبایی در تفسیر المیزان آیه شریفه را با توجه به مبنای قران به قران و آیه به آیه ایشان كِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (روم ۳۰) پس تو مستقیم روی به‌جانب آیین پاک اسلام آور درحالی‌که از همه کیش‌ها روی به خدا آری و پیوسته از طریق دین خدا که فطرت خلق را بر آن آفریده است پیروی کن که هیچ تغییری در خلقت خدا نباید داد، این است آیین استوار حق و لیکن اکثر مردم (از حقیقت آن) آگاه نیستند. می‌فرماید بعید نیست مراد آیه خروج از فطرت الهی و ترک تعالیم دینی باشد.(طباطبایی، المیزان ج ۵ ص ۸۵)

با توجه به تفاسیر مختلف دو مطلب دراین‌باره وجود دارد:

۱- تغییراتی که در حرمت آن شکی نیست، مواردی که از ناحیه شرع مقدس نهی واردشده است مثل مجسمه‌سازی، اخته کردن، ریش‌تراشی و.

۲- تغییراتی که نهی صریح و بالخصوص ندارند مانند کاشت ناخن و مژه و جراحی‌های زیبایی که این دو قسم است:

الف: تغییرات غرض عقلایی دارند مانند دفع ضرر یا تأمین سلامتی به‌عنوان نمونه مواردی دیده‌شده که کاشت ناخن برای سلامتی اطراف ناخن انجام می‌شود که این‌یک غرض عقلایی هست و دلیلی بر حرمت نداریم

ب: تغییراتی که غرض عقلایی ندارد که دو وجه دارد:

وجه اول: بر اساس اصل اطلاق و عموم حرام است.

وجه دوم: بر اساس تفاسیر و مناط و ملاک به دست آمده از تفاسیر حرمت درجایی هست که موجب خلق جدید و مقابله با آفرینش خدا و پا گذاشتن جای رد پای شیطان باشد، بنابراین ملاک حرمت اولاً باید غرض عقلایی نداشته باشد ثانیاً موجب خلق جدید و برای مقابله با آفرینش خدا باشد.

نکته: صرف زیبایی بماهو زیبایی، یعنی زیبا کردن ناخن یا مژه، می‌تواند دلیل عقلایی باشد یا نه جای تأمل دارد ولی ظاهراً خود زیبایی دلیل عقلایی هست چراکه ان الله جمیل و یحب الجمال که در ادله قائلین به جواز کاشت ناخن و مژه بررسی خواهیم کرد.

نظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای سلمه الله:

«معنای آیه این است که ایجاد هرگونه دگرگونی در ساختار پیکر انسان خواه در بیرون بدن خواه در درون بدن ممنوع است حال این دگرگونی، به‌طور مطلق یا درصورتی‌که موجب زیان و زشتی آفرینش یا ازکارافتادن یکی از نیروی‌های جسمانی شود البته به‌استثنای آن دلیل که آشکارا بر روان بودن یا واجب بودن آن دلالت دارد، بدیهی است که آیه شریفه درصدد آن نیست که هرگونه دگرگونی در آفرینش را تحریم کند، زیرا اگر چنین باشد ناگزیر باید دگرگونی در ساختار حیوان‌ها و جماد نیز حرام باشد چون دلیلی ندارد که حرمت، ویژه انسان باشد و من تصور نمی‌کنم که کسی بدان ملتزم باشد بلکه کمترین چیزی که می‌توان از آیه برداشت کرد این است که هر دگرگونی که

به دستور ابلیس صورت گیرد ممنوع و حرام است مانند برانگیختن مردم به‌سوی گناه یا فریب...»(مؤمن قمی، ۱۴۱۵ق، کلمات سدیده فی مسائل جدیده صص ۵۵ و ۵۶)

مسئله دیگری که در این آیه وجود دارد این است که نمی‌شود آیه را بر اطلاق حمل کرد به این صورت که بگوییم آیه مطلق تغییر را حرام کرده بعد مواردی را تخصیص زده که در این صورت تخصیص اکثر پیش می‌آید که این قبیح است بنابراین حرمت تغییر در خلق‌الله باید مواردی را شامل شود که به دستور شیطان باشد.

مواردی که صراحتاً از شارع نهی شده آیه شامل هست و حرمت در آن‌ها وجود دارد مانند ریش‌تراشی... مواردی که از جانب شارع نهی ندارند مانند کاشت ناخن و مژه در اینجا اگر جنبه عقلایی دارد ظاهراً حرمتی نخواهند داشت.

نتیجه

اولاً از اطلاق آیه به خاطر قبح تخصیص اکثر، نمی‌شود استفاده کرد دوما حرمت تغییر جایی هست که این تغییر از جانب شیطان باشد پس بنابراین نمی‌شود از این آیه برای کاشت ناخن و مژه استفاده کرد.

۲- حرمت اضرار به نفس

یکی دیگر از دلایل حرمت کاشت ناخن و مژه حرمت اضرار به نفس است. حرمت ضرر زدن به نفس از محرمات مسلم در فقه اسلامی است، بلکه ضرر گریزی ازجمله فطریات انسان است، اضرار به نفس زمانی می‌تواند دلیل بر مدعای ما باشد که کاشت ناخن و مژه اضرار به نفس باشد، کاشت ناخن شاید ضرر جانی نداشته باشد ولی عوارضی برای بدن خواهد داشت پس می‌توان ضرر بر بدن را در کاشت ناخن و مژه در نظر گرفت؛

بنابراین کاشت ناخن و مژه اضرار به نفس هست و اضرار به نفس حرام هست پس‌کاشت ناخن و مژه حرام است.

حدیث لا ضرر:

لا ضرر و لا ضرار فی الاسلام (کلینی،کافی، ۱۳۸۱، ج ۵ ص ۲۹۲ و ۲۹۳)

حدیث لا ضرر یکی از احادیث معتبر شیعه هست که به‌طور مختلف در کتب معتبر نقل‌شده، سند حدیث معتبر است و تواترا نقل‌شده و جای هیچ شبه در آن نیست، در دلالت حدیث در میان فقها اختلاف‌نظر وجود دارد که عده‌ای حرمت اضرار به نفس را از حدیث لا ضرر رد می‌کنند و عده‌ای نیز می‌گویند حدیث مطلق هست و اضرار به نفس را نیز شامل می‌شود بنا بر نظر بعض فقها گفته می‌شود حدیث لا ضرر اطلاق دارد و شامل ضرر به خود نیز هست، بهترین شاهد بر این مدعا حدیث منع فضل ماء هست که در آن به همین جمله «لا ضرر و لاضرار» استدلال شده است، بااینکه خودداری از دادن زیادی آب به دیگران کار حرامی نیست تا قانون‌گذار بتواند آن را بردارد، بلکه عملی است مکروه و حکم ترخیصی است (سیستانی، ۱۴۱۴ق، قاعده لاضرر ولا ضرار ص ۶۲) با توجه به مطالب روشن است که نمی‌توان ادعا کرد موضوع حدیث تنها ضرر زدن به دیگران است با توجه به‌قصد ضرر زدن سمره بن جندب، به خاطر این‌که اولاً: اضرار در این حدیث به معنای تعمد در ضرر رساندن است بدون اینکه تفاوتی داشته باشد که خود باشد یا دیگری؛ ثانیاً: مورد روایت نمی‌تواند باعث دست کشیدن از اطلاق آن که شامل ضرر زدن به دیگران و ضرر زدن به خود است، باشد. (نظری توکلی، ۱۳۸۱ ص ۱۶) بنا برحدیث لا ضرر، ضرر به نفس را نیز شامل می شود و در کاشت ناخن و مژه نیز ساری و جاری خواهد بود.

بنابراین در صورت اثبات این که کاشت ناخن و مژه بر بدن ضرر دارد حرام خواهد بود، مانند حکم هر چیزی که به بدن ضرر داشته باشد.

ادله قائلین به جواز کاشت ناخن:

۱- روایت« ان الله جمیل و یحبّ الجمال »

این روایت یا مضمون آن به چند صورت نقل شده است و به نظر می آید که با در کنار هم گذاشتن آنها بهتر بتوان به منظور روایت پی برد.

۱- عن خيثمة بن أبي خيثمة قال كان الحسن بن علي ع إذا قام إلى الصلاة لبس أجود ثيابه، فقيل له: يا ابن رسول الله لم تلبس أجود ثيابك فقال: إن الله تعالى جميل يحب الجمال فأتجمل

لربي، و هو يقول: «خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ» فأحب أن ألبس أجود ثيابي (تفسير العياشي، ج۲، ص: ۱۴)

از خیثمه نقل شده است که امام حسن ع وقتی برای نماز ایستاد بهترین لباسش را پوشید . گفته شد ای پسر رسول خدا برای چه بهترین لباست را پوشیدی ؟ حضرت فرمود خداوند متعال زیباست و زیبایی را دوست دارد پس من هم برای پروردگارم خود را زینت کردم چرا که خداوند می فرماید ای فرزندان آدم! به هنگام عبادت لباسهای شایسته به خود برگیرید پس منم دوست دارم بهترین لباسم را بپوشم.

۲- عن يوسف بن إبراهيم قال دخلت على أبي عبد الله ع و علي جبة خز و طيلسان خز فنظر إلي فقلت: جعلت فداك علي جبة خز و طيلسان خز- ما تقول فيه فقال: و ما بأس بالخز- قلت: و سداه‌إبريسم فقال لا بأس به- فقد أصيب الحسين بن علي ع و عليه جبة خز، ثم قال: إن عبد الله بن عباس لما بعثه أمير المؤمنين ع إلى الخوارج لبس أفضل ثيابه، و تطيب بأطيب طيبه، و ركب أفضل مراكبه، فخرج إليهم فوافقهم فقالوا: يا ابن عباس بينا [بيننا] أنت خير الناس- إذ أتيتنا في لباس من لباس الجبابرة و مراكبهم، فتلا هذه الآية: «قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبادِهِ- وَ الطَّيِّباتِ مِنَ الرِّزْقِ» ألبس و أتجمل، فإن الله جميل يحب الجمال- و ليكن من حلال(تفسير العياشی،ج ۲ ص۱۵)

از یوسف بن ابراهیم نقل شده است که می گوید بر ابی عبدالله (امام صادق) ع وارد شدم و جبه (نوعی عبا) و طیلسانی(نوعی لباس که خواص و بزرگان می پوشیدند) از خز داشتم حضرت به من نگاهی کردند و من عرضه داشتم فدایت شوم من جبه و طیلسانی از خز پوشیدم نظرتان در این باره چیست؟ حضرت فرمودند اشکالی ندارد. عرضه داشتم تار آن از ابریشم است. حضرت باز فرمودند اشکالی ندارد {حضرت} حسین بن علی ع هم جبه ای از خز پوشیده بودند. حضرت سپس ادامه دادند: وقتی امیر المومنین ع ، عبدالله بن عباس را به سوی خوارج فرستاد وی بهترین لباس هایش را پوشید و با بهترین عطر ها خودش را خوشبو کرد و بهترین مرکبش را سوار شد و به سوی آن ها رفت . آن ها گفتند ای اب عباس تو در بین ما بهترین مردم بودی ولی با لباس و مرکبی نزد ما آمدی که شبیه لباس و مرکب جابران است. ابن عباس این آیه را تلاوت

کرد که : «بگو: «چه کسی جامه‌هایی را که خدا برای بندگانش پدید آورده و روزیهای پاکیزه را حرام کرده است؟» می پوشم و خودم را زینت می دهم چرا که خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد ولی از مال حلال.

۳-ءعَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدِهِ بِنِعْمَةٍ أَحَبَّ أَنْ يَرَاهَا عَلَيْهِ لِأَنَّهُ جَمِيلٌ يُحِبُ الْجَمَالَ.(الکافی ج ۶ ص ۴۳۸)

از امام صادق نقل شده است که ایشان فرمودند خداوند دوست دارد وقتی نعمتی را بر بنده اش ارزانی داشت، آن را در وی ببیند چرا که خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد

از این روایات متوجه می شویم که مراد از زیبایی و جمال ، آراستگی و زینت بخشیدن است از طرفی به نظر می آید که مواردی که در این روایات از قبیل لباس و مرکب ذکر شده است بیان برخی مصادیق آراستگی است که می تواند در لباس و مرکب خود را نشان دهد. و گرنه زیبایی و آراستگی در هر چیزی که قابلیت بروز داشته باشد مطلوب و پسندیده است. لکن با این قید که این آراستگی و زیبایی از راه حلال به دست آید و در راه حلال هم باشد. بنابراین آراستگی و زیبایی و تجملی که از طریق مال حرام به دست آمده باشد مطلبو نیست همچنین تجمل و آراستگی و زینت دادن خود در مسیر حرام و با انگیزه حرام نیز مسلما مطلوب نخواهد بود به عنوان مثال در قرآن، بانوان از به نمایش گذاشتن زینت های خود نزد نامحرمان نهی شده اند وَ قُلْ لِلْمُؤْمِناتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصارِهِنَّ وَ يَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَ لا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَ إِلاَّ ما ظَهَرَ مِنْها وَ لْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلى جُيُوبِهِنَّ وَ لا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَ إِلاَّ لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبائِهِنَّ أَوْ آباءِ بُعُولَتِهِن...(نور ۳۱)

(به زنان با ایمان بگو چشم بپوشند و شرمگاهشان را حفظ کنند و زینت خود را جز آن مقدار که ظاهر است آشکار نکنند و روسریهای خود را بر گریبان بیفکنند و زینت خود را آشکار نسازند مگر نزد شوهران، پدران، پدر شوهر ...)

و یا به عنوان مثال اگر کسی با انگیزه فخر فروشی و خود نمایی بخواهد لباس یا مرکب فاخر و یا حتی خانه فاخر مهیا کند باز هم چنین کاری مطلوب نخواهد بود. از طرفی آراستگی و زیبایی و پوشیدن لباس خوب یا داشتن مرکب خوب، هر چند به خودی خود نزد خدا مطلوب است اما در عین حال اعمال دیگری هم هستند که نزد خدا مطلوب تر هستند به عنوان مثال

داشتن مرکب فاخر که امروزه مصداق آن را در خودرو می بینیم هر چند مطلوب است اما دستگیری از فقرا و نیازمندان ، مطلوب تر است . کما این که در سیره اهل بیت ع می بینیم که اگر لباس یا مرکبی فاخر داشتند در زمان مقتضی از بذل و بخشش آن به فقرا دریغ نمی کردند مثلا در سیره امام حسن ع داریم که حضرت اموال خود را چند بار با فقرا نصف کردند و به سنت مواسات عمل کردند.

با توجه به احادیث جمیل در موضوع زیبایی موارد زیر برداشت می شود:

۱-از احادیث فوق استفاده می شودکه خداوند زیبایی را دوست دارد.

۲- احادیث مطلق هستند و هر زیبایی را که در چهار چوب شرع باشد شامل می شود .

۳-زیبایی یک مسئله نسبی هست و در هر عصر و زمان متفاوت هست و با مقتضیات زمان فرق می کند.

۴-زیبایی باید از راه حلال و در مصرف حلال باشد.

۵- کاشت ناخن و مژه نیز یکی از مصادیق زیبایی است.

۶- با توجه به احادیث فوق می توان چنین برداشت کرد که حکم اولیه در کاشت ناخن و مژه مباح بودن هست.

۷- کاشت ناخن و مژه زینت هستند و باید از نامحرم پوشانده شوند.

۲- اصل اباحه و حلیت

اصل اباحه از قواعد مشهور بین فقها هست که برای آن دلایل مختلفی ذکر شده است، از جمله چند روایت زیر می‌باشد:

الف: عبدالله بن سنان عن ابی عبدالله علیه السلام: قال: کل شی فیه حلال و حرام فهو لک حلال ابدا حتی تعرف الحرام منه بعینه فتدعه (وسائل الشیعه، حر عاملی محمد حسن ج ۱۲ ص ۵۹) عبدالله بن سنان از امام صادق روایت می‌کند که حضرت می فرماید هر چیزی که برای تو احتمال حرام بودن یا حلال بودن هست برای تو همیشه حلال است تا اینکه بطور عینی حرام بودن آن بر تو معلوم باشد که دراین صورت آن را ترک کن.

ب: و عن احمد بن محمد الکوفی، عن محد بن احمد النهدی، عن محمد بن الولید، عن ابان بن عبدالرحمن، عن عبدالله بن سلیمان، عن ابی عبدالله علیه السلام فی الجبن قال: کل شی لک حلال حتی یجبیئک شاهدان ان فیه میته. (همان، ج ۱۷ ص ۹۱) عبدالله بن سلمان از امام باقر علیه السلام درباره پنیر سوال کردم حضرت فرمودند هر چیزی که احتمال حلال و حرام در آن باشد، برای تو حلال است تا اینکه بطور واضح حرام بودن آن بر تو شناخته شده باشد پس ان را ترک کن.

از احادیث فوق فهمیده می شود همه چیز مباح و حلال می باشد یعنی اصل اولی در تمامی امورات حلال بودن و مباح بودن آنها است، به این معنا که انسان حق تصرف و استفاده از آن مباح و حلال می باشد مگر اینکه حرمت آن با علم یا بینه ثابت باشد، در بحث کاشت ناخن نیز ما دلیلی بر حرمت از جانب شارع نداریم یا حداقل شک در حرمت یاحلیت داریم در چنین مواردی اصل حلیت و مباح یودن خواهد بود.

۳-قاعده تسلیط

یکی دیگر از دلایل جواز کاشت ناخن و مژه قاعده تسلیط هست بر اساس این قاعده انسان حق تسلط بر نفس و مال خود را دارد و می‌تواند تصرفات معقول بر خود داشته باشد، حدیث از پیامبر اکرم ص هست می‌فرماید الناس مسلطون علی اموالهم حدیث تسلط بر اموال را بیان فرموده لذا فقها در اینجا از طریق اولویت می‌گویند اگر انسان به اموال خود تسلط دارد به‌طریق‌اولی بر نفس خود تسلط خواهد داشت (حکیم، مستمسک عروه‌الوثقی، ، ج ۱ ص ۱۷) برخی از فقها نیز بر این باورند علاوه بااینکه قاعده مذکور مستند شرعی دارد دلیل عقلی نیز دارد به‌عبارت‌دیگر اینکه انسان بر مال و خودش تسلط دارد یک امر عقلایی است و از جانب شرع نیز ردعی به این نوع تصرفات نرسیده است (قواعد فقه، سید مصطفی محقق داماد ج ۱ ص ۲۳۳)

با توجه به این قاعده که انسان تسلط بر نفس خویش دارد،کاشت ناخن و مژه انجام می دهد و علاوه برمستند شرعی این قاعده، امر عقلایی نیز موید والبته دلیل مستقل بر تسلط هست لذا تسلط بر نفس یک دلیل عقلی هست پس کاشت ناخن و مژه مستند عقلی نیز دارد، بنا براین بر

اساس قاعده تسلیط انسان بر خودش تسلط دارد و اختیار این را دارد که کاشت ناخن و مژه انجام دهد.

بررسی حکم وضعی کاشت ناخن و مژه

مهم‌ترین بحث در کاشت ناخن و مژه در حکم وضعی مسئله هست و آن عده از فقهایی که به حرام بودن و عدم جواز قائل شده‌اند به خاطر حکم وضعی هست و الا فی‌نفسه حرام نیست.

یکی از قواعد مسلم که به نحو کلی و فی‌الجمله موردپذیرش همه اصولیون و فقها و حتی کلامیون در نفی جبر الهی در رفتار مکلفین مورد استناد قرارگرفته است، قاعده الامتناع بالاختیار لاینافی الاختیار است بر اساس این قاعده، اگر شخص از روی سوء اختیار خود را دچار اضطرار به سمت فعل ممنوعه و یا ترک فعل مورد امر کند، این اضطرار سبب لغو عقاب و مسئولیت شرعی و کیفری آن نمی‌شود. تنها اختلاف موجود در میان قائلین به این قاعده از جهت دایره شمولی آن نسبت به مقام تخاطب و اشتمال تکلیف با مقام تنجزیت عقاب است.(بررسی قاعده‌ی الامتناع بالاختیار لاینافی الاختیارمحمد صادق فاضل، ، مبانی فقهی حقوق اسلامی سال دوازدهم، شماره بیست‌وچهار پاییز و زمستان ، ۱۳۹۸، ص ۱۱۹-۱۳۰) در بحث الاختیار بالامتناع این مسئله مطرح می‌شود که آیا شخصی می‌تواند اختیار خودش را از دست بدهد یا نه، اگر به جواز قائل بشویم یعنی خودبه‌خود انسان با اختیار خودش را مضطر کند یعنی اختیار وضو و غسل را از بین ببرد و با کاشت ناخن و مژه مانع رسیدن آب به پوست باشد، کاشت ناخن حرمتی نخواهد داشت و اگر جایز نباشد که اختیار خود را از بین ببرد یعنی در ایجاد مانع برای رسیدن آب به پوست مجاز نباشد کاشت ناخن و مژه حرام خواهد بود مگر اینکه در بحث کاشت مژه کسی قایل به عدم مانع در رسیدن اب به پوست باشد که حضرت ایت الله هادی تهرانی دامت برکاته در این مسئله بلاخصوص می فرمایند):اگر چسب قسمت انتهای مژه را نگیرد و روی پوست نریزد مانع وضو و غسل نیست که البته فرض نادر یا غیر واقعی است. در غیر این صورت باید برای وضو و غسل مانع را برطرف کند و اگر امکان برطرف کردن آن وجود ندارد ویا موجب عسر وحرج می شود باید به وظیفه جبیره عمل کند.

(https://dr-hadavi.ir/fa/archive/question/fa8492)

معنای قاعده الامتناع بالاختیار لاینافی الاختیار

مصطفوی در کتاب قواعد فقهی خود، در خصوص معنای این قاعده چنین آورده است: معنای قاعده آن است که هرگاه مکلفی خود را در یک محذور که همان فعل حرام است، « قرار دهد امتناع محقق می‌شود که به معنای عدم امکان امتثال امر مولا (ترک حرام) در آن حالت است. لکن این القاء در محذور که به بجهت سوءاستفاده از اختیار بوده (به تعبیر دیگر ورود به محذور تعمداً رخ‌داده است) موجب نفی تکلیف و اختیار نمی‌شود زیرا که امتناع و عدم امکان امتثال از روی اختیار منافاتی با اختیاری که شرط در تکلیف است ندارد. (مصطفوی، محمدکاظم، مائة قاعدة فقهية، قم، مؤسسه نشر اسلامی، بی‌تا، ج۱ ص۴۹)

هم‌چنین درمعنای این قاعده در کتاب مصباح الفقیه چنین آورده شده است: برای اتصاف فعل به اختیاری بودن، کفایت می‌کند که آن را به یک مقدمه اختیاری استناد داد، هرچند فعل یا ترک آن، پس از وجود مقدمه ضرورت یابد. بنابراین، لزومی که آن فعل یا ترک آن می‌یابد، ضرری به متصف بودن آن فعل به اختیاری بودن نمی‌زند(همدانی، آقا رضا بن محمدهادی، مصباح الفقیه ۱۴جلدی قم، مؤسسة الجعفرية لإحياء التراث و مؤسسة النشر الإسلامی ۱۴۱۶ق، ج۲، ص۱۷۵)

در یک جمع‌بندی از معانی ارائه‌شده توسط اصولیون به دست می‌آید که مراد و معنای این قاعده آن است که هرگاه مکلف خود را با سوء اختیار و اراده اولیه دچار اضطرار به سمت انجام یک فعل ممنوعه و یا ترک یک واجب شرعی نماید، این اضطرار مترتب بر اختیار اولیه سبب نمی‌گردد تا عقاب و مسئولیت شرعی و مدنی نسبت به آن از بین برود و باقاعده رفع تکلیف متأثر از اضطرار دچار تضاد شود.(بررسی قاعده‌ی الامتناع بالاختیار لاینافی الاختیارمحمد صادق فاضل، ، مبانی فقهی حقوق اسلامی سال دوازدهم، شماره بیست‌وچهار پاییز و زمستان ، ۱۳۹۸، ص ۱۲۱-۱۲۲)

- در فرض کاشت ناخن و مژه کسی ادعایی در این رابطه ندارد که در کاشت ناخن آیا حکم از گردن ساقط می‌شود یا نه تا با این قاعده بگوییم ساقط نمی‌شود و تکالیف شرعی در صورت

کاشت ناخن از بین می‌رود و کسی که کاشت ناخن می‌کند درواقع از تکالیف شانه خالی می‌کند چنین ادعایی در فرض ما نیست بلکه ما می‌گوییم در کاشت ناخن تمامی تکالیف وجود دارد منتهی وضو یا غسل به‌صورت جبیره انجام می‌شود و این جبیره یک‌بار به خاطر مریضی هست و یک‌بار به خاطر کاشت ناخن هست و این ضرری به اصل تکالیف نمی‌زند نهایت چیزی که می‌شود در اینجا گفت این است که جایز نیست انسان خود وضوی کامل را به وضو جبیره تبدیل کند و این حرمت دارد،ولی ظاهراً کسی به این قائل نیست باوجوداینکه باز اصل تکلیف بجای خود وجود دارد، مطلب دیگر اینکه وضو یا غسل یک عمل مستحبی است و زمانی واجب می‌شود که مقدمه واجب باشد و اگر بعد از وقت نماز اقدام به کاشت ناخن کند حرمتی نخواهد داشت.کما اینکه بعضی از فقها چنین فتوا داده اند که اگرکاشت ناخن و مژه در وقت نماز نباشد اشکالی ندارد و برای نماز های بعدی غسل یا وضوی جبیره ای انجام می دهد مرحوم آیت‌الله بهجت (ره) پرسشی که دراین رابطه شده چنین می فرمایند:

پرسش: اخیراً افرادی که فاقد ناخن هستند، به‌وسیله پیشرفت علم پزشکی می‌توانند ناخن مصنوعی بکارند؟ آیا وضو و غسل آن‌ها صحیح است؟

۱–حکم شرعی کاشتن ناخن مصنوعی را بیان فرمایید.

پاسخ: شخصی که اصلاً ناخن ندارد و می‌خواهد ناخن مصنوعی بکارد، آن ناخن جزو بدن او نمی‌شود، چون رشد و نمو ندارد و از اوّل چنین کاری جایز نیست، چون اضطرار ندارد.

۲–درهرحال اگر کسی ناخن مصنوعی بکارد، وظیفه‌اش در وضو و غسل چیست؟

پاسخ: وضو و غسل صحیح نخواهد بود و اگر این فعل دریکی از اوقات نماز انجام شود، ضایع نمودن امر واجب دانسته شده و اگر قبل از وقت نماز انجام شود، خلاف احتیاط خواهد بود؛ در صورت کاشتن ناخن به هنگام وضو یا غسل اگر امکان بیرون آوردنِ آن نبود، باید در وضو و غسل عمل به جبیره کند.

بنابر نظر بعض فقها کسی که کاشت ناخن انجام می دهد اگر در وقت نماز باشد جایز نخواهد بود چون نماز الان بر گردن وی هست و در این جا نمی تواند مامور به را بجا نیاورد لذا اگر با علم به اینکه بعد از کاشت نمی تواند وضو بگیرد می فرمایند این ضایع کردن امر واجب

خواهد بود و اگر قبل از وقت نماز باشد خلاف احتیاط خواهد بود

باتوجه با اینکه در کاشت ناخن گویا یک تعجیز نفس هست از اینکه وضو بصورت کامل انجام نمی گیرد لذا در این رابطه یك بحث مهم در فقه در کتاب صیام و کتاب حج مطرح هست، و آن اینکه تعجیز نفس جایز است یا جایز نیست؟ مثلاً انسان یك غذاي بخورد، که نتواند روزه بگیرد اصلاً آیا این جایز است یا جایز نیست؟ مشهور قائل‌اند که این کار جایز نیست، امام فرموده‌اند: که اگر ما قدرت را از شرایط تکلیف دانستیم، باید جایز باشد، ما می‌توانیم یك کاري بکنیم که همان‌طور که سائر قیود تکلیف را می‌توانیم، نگذاریم محقق بشود، این قید را می‌شود نگذاریم محقق بشود، پس معلوم می‌شود که قدرت شرط براي تکلیف نیست، شرط براي امتثال است. جواب اینکه قیود تکلیف دو نوع است، یك قید تکلیف مربوط به حدوث تکلیف است، یك قید مربوط به امتثال تکلیف است، آن قیود که مربوط به مقام امتثال است، انسان نمی‌تواند خودش را نسبت به آن تعجیز بکند، مگر اینکه در یك مورد خاص که دلیل بر آن داریم، مثلاً نسبت به حج، علماء فتوا داده است می‌تواند نسبت به استطاعت کاري بکند، استطاعت مالیش را از بین ببرد، مرحوم آخوند در کتاب کفایه، وقتي می‌فرماید، قدرت شرط براي تکلیف است، می‌گوید قدرت في ظرف الامتثال را قائل هستیم.(درس خارج آیت‌الله محمدجواد لنکرانی، بحث ضد،جلسه ۲۵ تاریخ نوزده مهر ۱۳۸۲)

و حتی یکی از دلایل حرمت انجماد سازی بیمار لاعلاج ،حرمت عاجز کردن مکلّف خودش را از انجام تکالیف الهی هست . اگر تکلیفی بر انسان فعلی و منجّز شده باشد و شخص با علم به فعلیت تکلیف خودش را عاجز از انجام دادن آن تکلیف کند این تعجیز نفس معصیت بوده و حرام است. مثلاً کسی بعد از دخول وقت و وجوب صلاه تنها آبی که برای وضو دارد را تلف کند و درنتیجه خود را عاجز از انجام دادن وضو برای نماز کند که این کار قطعاً معصیت و حرام است. چون کسی که علم دارد تکلیف نماز بر او فعلی و منجِز شده حق ندارد که خودش را از انجام دادن وضو عاجز کند.بلکه برخی از فقها تصریح کردند که اگر شخص می‌داند که بعد از وقت تمام شرایط تکلیف را دارد و تکلیف نماز بر او فعلی و منجّز می‌شود در این صورت قبل از دخول وقت هم ، شخص نمی‌تواند تنها آب وضویش را از بین ببرد و تلف کند و این معصیت و

گناه است.مرحوم سید یزدی دراین‌باره می‌گوید : «بعد از داخل شدن وقت ، اگر علم به عدم وجود آب برای وضو دارد ،تلف کردن آب وضو حرام است چون موجب تعجیز نفس برای وضو گرفتن و نماز خواهد شد ،بلکه احتیاط این است که حتی قبل از دخول وقت هم اگر علم به عدم وجدان آب بعد از وقت دارد ، تلف کردن آب جایز نیست و حرام هست »(یزدی ۱۴۰۹ق :ج۲ص۱۶۸)

بنابر این در کاشت ناخن اگر کسی بگوید تعجیز نفس از تکالیف هست می گوییم بله اگر در وقت نماز اقدام به کاشت کند این کار تعجیز نفس هست از وضوی کامل و تعجیز نفس هم حرام هست و اگر قبل از وقت نماز اقدام کند بنابر بعض فقها حرام نخواهد بود چرا که تعجیز نفس نیست مگر اینکه گفته شود برای نماز های بعدی تعجیز نفس می شود که در این صورت کاشت جایز نخواهد بود،

مرحوم حاج‌آقا رضا همدانی نیز می‌گوید : « برخی از فقهای عظام تصریح نموده‌اند که تلف کردن آب وضو برای کسی که می‌داند تمکن از تحصیل آب بعد از داخل شدن وقت ندارد جایز نیست » (همدانی ۱۴۱۵ق :ج۱ص۲۵)

سید ابوالقاسم خویی در رابطه با فلسفه و علت این حکم این‌طور می‌نویسد : « عقل همان‌طور که حکم می‌کند به قبح معصیت و حسن اطاعت؛ حکم می‌کند به قبیح بودن عاجز کردن نفس و تعجیز نفس از انجام دادن واجبات به این‌که انسان فعلی را که متعذر بشود از امتثال کردن اوامر مولا انجام بدهد»(خویی۱۴۱۸ ق : ج۲ص۱۰۳)همچنین درجایی دیگر این‌طور می‌نویسد : «همان‌طور که مخالفت با تکلیف حتمی مولا معصیت شمرده می‌شود و قبیح است؛ همچنین تفویت غرض ملزِم مولا و تعجیز نفس از اتیان به اوامر مولا به‌حکم عقل قبیح است لذا انسان حق ندارد که با تلف کردن آب خودش را عاجز از وضو یا غسل بکند»(خویی۱۴۱۸ق : ج ۱۰ ص۱۰۷)و انسان زنده و بیمار لاعلاجی که با اختیار و اراده خودش اقدام به کرایونیک می‌کند ، در حقیقت خودش را عاجز از انجام دادن تکالیفی مثل نماز و روزه که بر او واجب است می‌نماید(بیات زنجانی ،پایگاه اطلاع‌رسانی بخش سؤال‌ها) و این تعجیز نفس از اتیان تکالیف به‌حکم عقل قبیح و به‌حکم شریعت حرام هست.

بنابراین در کاشت ناخن و مژه نیز تعجیز نفس هست یعنی با کاشت ناخن مانع رسیدن اب به پوست می شود و این به حکم عقل قبیح هست و بنابر نظر مرحوم خویی وحاج اقا رضا حرام خواهد بود.

اگر گفته شود کاشت ناخن و مژه تعجیز نفس هست به این صورت که کاشت ناخن باعث می‌شود که آب به پوست نرسد و این تعجیز نفس هست از وضو و این حرام هست، در جواب گفته می‌شود کاشت ناخن باعث نمی‌شود که کل مامور به ساقط شود مانند از بین رفتن قدرت در روزه برای کسی که غذایی می‌خورد تا مریض شود و روزه نگیرد یا اب را تلف می کند تا وضو نگیرد در اینجا اصل تکلیف وجوب نماز وجود دارد و وضو نیز انجام می گیرد منتهی وضو و غسل به خاطر مانع به‌صورت جبیره ای انجام می‌گیرد بنابراین فرض و موضوع ما با تعجیز نفس فرق می‌کند چراکه در تعجیز نفس فرار کردن از تکالیف شرعی هست که بنابر قول مشهور فقها حرام است ولی در کاشت ناخن فرار کردن از تکالیف نیست و تکلیف بجای خود وجود دارد منتهی در کاشت ناخن مانع برای وضو ایجاد می‌شود که به‌صورت جبیره ای انجام می‌گیرد.

بطور کلی در کاشت ناخن و مژه(که برای زیبایی انجام بگیرد والا در صورت ضرروررت بنابرنظر اکثر فقها برای درمان اشکالی نخواهد داشت) نظر اکثر فقهای حاضر حکم به حرمت و عدم جواز هست با توجه به فتاوای اکثر فقها حکم اولیه را عدم جواز می دانند و کسی که اقدام به کاشت ناخن کند که نتواند برای وضو یا غسل برطرف کند کار حرامی انجام داده است و در صورت انجام می‌فرمایند وضو و غسل جبیره ای انجام دهند و بعضی نیز می‌فرمایند تیمم هم لازم هست و نمازشان کفایت می‌کند ولی در میان فقها حضرات آیات سیستانی، گلپایگانی، وحید خراسانی می فرمایند نماز چنین شخص کفایت نمی‌کند و بعد از برداشتن مانع باید قضا نماز ها را بجا اورند، گفته می‌شود در این مسئله هر کسی باید به فتوای مرجع خود رجوع کند.لذا در ادامه به نظر مراجع و فتاوای فقهاء در خصوص کاشت ناخن و مژه اشاره می‌گردد.

نظر مراجع و فقهاء در مورد کاشت ناخن

- **امام خمینی (ره)**

پرسش: آیا می‌شود با ناخن کاشته شده نماز خواند؟

پاسخ: نمازخواندن با ناخن کاشته، اشکال ندارد؛ ولی وضو که مقدمه نماز است و نمی‌شود بدون وضو نماز خواند، باید صحیح باشد؛ بنابراین، کسی که ناخن کاشته، یعنی ناخن چسبانده، وضویش صحیح نیست. درنتیجه، اگر با وضوی باطل نماز بخواند، نمازش صحیح نیست. حال اگر خانمی ناخن کاشت و در موقع نماز می‌خواهد نماز بخواند، باید برای وضو ناخن‌ها را بردارد و وضو بگیرد. اگر به‌طوری چسبیده که قابل برداشتن نیست یا با مشکلاتی همراه است، باید وضوی جبیره نیت کند و با وضوی جبیره نمازش را بخواند. در این صورت، نمازش صحیح خواهد بود. (امام خمینی، توضیح المسائل، شرط سیزدهم از شرایط وضو).

- **حضرت آیت‌الله خامنه‌ای**

پرسش: آیا غسل و وضو با ناخن کاشته شده صحیح است یا اشکال دارد؟

در صورت کاشت ناخن برای وضو و غسل باید مانع و لو به‌صرف هزینه ممکن- برطرف شود و درصورتی‌که برطرف کردن آن ممکن نیست یا مشقت غیرقابل‌تحمل دارد باید وضو جبیره‌ای بگیرد.

در فرض سؤال کاشت ناخنی که قابل کندن نیست مانع است؛ بنابراین وضو و غسل باطل است. مگر این‌که شخص غسل و وضو را به‌صورت جبیره انجام بدهد که در این صورت وضو و غسلش صحیح است و کیفیت غسل و وضو جبیره در رساله عملیه ذکرشده به آنجا مراجعه شود و چون خود ناخن جبیره است دست‌تر روی جبیره کشیده می‌شود نه اینکه روی جبیره شسته شود. (آیت‌الله خامنه‌ای، استفتائات واحد پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء باب وضو، ص ۱۹).

- **آیت‌الله مکارم شیرازی**

پرسش: آیا کاشت ناخن مصنوعی که سطح ناخن را می‌پوشاند و قابل رشد است مانع وضو است؟

پاسخ: کاشت ناخن مانع رسیدن آب به عضو می‌شود و وضو و غسل با آن باطل است.

به نظر آیت‌الله مکارم کاشت ناخن در صورت ضرورت اشکال ندارد. درهرصورت اگر کسی ناخن مصنوعی بکارد، در صورت امکان می‌بایست برای وضو و غسل ناخن مصنوعی را بردارد، اما اگر برداشتن آن ممکن نباشد یا موجب حرج و سختی غیرقابل‌تحمل باشد، به‌صورت جبیره‌ای وضو و غسل را انجام دهد (روی ناخن مصنوعی دست‌تر بکشد) وضو و غسل صحیح است. (آیت‌الله مکارم، استفتائات واحد پاسخ به سؤالات جامعةالزهرا، جزوه غسل، صفحه ۱۶ و http://www.makarem.ir/main.aspx?lid=0&typeinfo=21&catid=4488018)

- **آیت‌الله سیستانی**

پرسش: حکم غسل و وضو با ناخن کاشته شده، چیست؟ آیا کلاً می‌توان با ناخن کاشته شده غسل کرد و وضو گرفت؟ اگر این‌طور است چگونه باید انجام شود؟

پاسخ: کاشت ناخن جایز نیست. چراکه مانع از رسیدن آب به اعضا در وضو و غسل و تیمم خواهد بود. (سایت آیت‌الله سیستانی، سؤال و جواب‌ها، احکام وضو، مربوط به سؤالات بخش احکام وضو..و https://www.sistani.org/persian/qa/search/4594/.)

بنابراین کسی که ناخن مصنوعی کاشته باید آن‌ها را برای غسل و وضو از بدن جدا کند و در صورت داشتن عسر و حرج باید نیت غسل و وضوی جبیره‌ای کند؛ علاوه بر آن نیز باید تیمم نماید و اگر با علم به این مسئله از ناخن مصنوعی استفاده کرده باشد احتیاط واجب آن است که بعد از برداشتن ناخن نمازهای خوانده‌شده را قضا کند.

- **آیت‌الله صافی گلپایگانی**

پرسش: حکم وضو و غسل برای کسانی که ناخن می‌کارند چگونه است؟

پاسخ: کاشتن ناخن به صورتی که برای وضو و غسل نتوانند آن را بردارند اشکال دارد ولی چنانچه شخصی مرتکب این عمل شده باشد، در صورت امکان، پس از برداشتن ناخن وضو و غسل را به‌طور طبیعی انجام دهد و در صورت عدم امکان، با همان حال وضو و غسل جبیره‌ای و احتیاطاً تیمّم هم انجام دهد. (پایگاه اطلاع‌رسانی آیت‌الله صافی)

در چنین صورتی تیمم لازم و احتیاط واجب آن خواهد بود که بعد از برداشتن ناخن نمازهای خوانده‌شده را قضا کند.

- **آیت‌الله شبیری زنجانی**

پرسش: حکم وضو و غسل برای کسانی که ناخن می‌کارند چگونه است؟

پاسخ: کاشتن ناخن مصنوعی اگر ضرورت نداشته باشد، جایز نیست و درهرحال چنانچه کسی ناخن مصنوعی بکارد و این ناخن قابل کندن نباشد یا کندن آن موجب سختی و مشکل شدید شود، باید برای نماز تیمم نماید و بنا بر احتیاط مستحب وضوی جبیره‌ای نیز بگیرد. (استفتائات موجود در واحد پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء)

- **آیت‌الله وحید خراسانی**

پرسش: حکم وضو و غسل با ناخن مصنوعی چگونه است؟

پاسخ: اگر در جای وضو و غسل چیزی چسبیده که برداشتن آن ممکن نیست یا موجب حرج (سختی) است بنا بر احتیاط واجب هم وضو یا غسل جبیره‌ای گرفته و هم تیمم نماید. همچنین احتیاط واجب آن است که بعد از برداشتن ناخن نمازهای خوانده‌شده را قضا کند.(آیت‌الله وحید، توضیح المسائل، ص ۲۵۱، م ۳۴۴)

- **مرحوم آیت‌الله فاضل لنکرانی**

پرسش: حکم وضو و غسل با ناخن مصنوعی چگونه است؟ آیا زینت محسوب می‌شود؟

پاسخ: اگر ناخن مصنوعی روی پوست دست یا ناخن چسبیده باشد باید برطرف شود و در صورت عدم امکان حکم وضو و غسل جبیره را دارد. (استفتائات موجود در واحد پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء)

- **آیت‌الله نوری همدانی**

پرسش: حکم وضو و غسل با ناخن مصنوعی که روی ناخن می‌کارند، چیست؟ درصورتی‌که ناخن مصنوعی قابل کندن نباشد، چطور؟

پاسخ: در مورد سؤال که چنین ناخنی قابل کندن نیست اگر ناخن مصنوعی در محل تیمم نباشد باید تیمم نماید و اگر در مواضع تیمم باشد باید هم وضو و غسل جبیره‌ای انجام داده و هم تیمم کند.

البته چنین عملی (کاشتن ناخن مصنوعی) بدون ضرورت کار خلاف است چون حائل است

و مانع رسیدن آب به پوست است. (تعلیمات علی العروةالوثقی، ص ۵۱، فی احکام الجبائر)

* در توضیح این استفتائات به چند نکته اشاره می‌شود:

۲ـ ازآنجا طبق نظر همه مراجع عظام تقلید، هنگام وضو و غسل، رساندن آب به همه قسمت‌های بدن، لازم است و هیچ عضوی (حتی ناخن) مستثنا نشده است، لذا هر چیزی که مانع از رسیدن آب به اعضای بدن شود، باید قبل از غسل و وضو برطرف شود در غیر این صورت وضو و غسل باطل است.

۳ـ اگر مانعی در بدن وجود داشته باشد که قابل برداشتن باشد (مانند لاک، چسب، قیر و ...) باید قبل از وضو و غسل برطرف شود.

۴ـ اگر برداشتن مانع غیرممکن باشد و یا مشقت و سختی زیادی داشته باشد که معمولاً قابل‌تحمل نیست، مطابق با نظر اکثر مراجع، غسل و وضو به‌صورت جبیره انجام می‌شود، ولی شخص نباید عمداً برای خودش چنین جبیره‌ای ایجاد کند.

۵ـ در موضوع کاشت ناخن با توجه به اینکه در حال حاضر، برداشتن ناخن به‌راحتی امکان‌پذیر است، مسئله جبیره منتفی است؛ لذا افرادی که اقدام به این کارکرده‌اند، باید ناخن‌ها را ولو با صرف هزینه‌ای، برداشته و به‌صورت معمول وضو و غسل را به‌جا آورند.

۶ـ تمامی احکام بیان‌شده فوق برای وضو و غسل، ازآن‌جهت دارای اهمیت است که مقدمه واجب نماز است و اگر کسی وضو و یا غسلش صحیح نباشد نمازش باطل می‌شود.

نظر مراجع و فقهاء د ر مورد کاشت مژه:

در رابطه با حکم اکستنشن مژه(کاشت مژه مصنوعی) نظر مراجع در پاسخ به استفتاء از ایشان بیان شده است که در ذیل اشاره می‌گردد.

پرسش

با سلام. حکم اکستنشن مژه(کاشت مژه مصنوعی) چیست؟ به این صورت که هر تار از مژه مصنوعی را با چسب مخصوص به یک تار از مژه انسان می‌چسبانند. و تا ۶ ماه هم دوام داشته و با شستشو از بین نمی‌رود.

پاسخ اجمالی

هر چند این عمل به خودی خود اشکالی ندارد، اما چنانچه مانع رسیدن آب به مژه‌ها –هر چند به نحو جزئی– شود، و برداشتن آن در هنگام وضو یا غسل ممکن نبوده و یا همراه با حرج و مشقت باشد، جایز نیست. در هر حال، کسی که چنین عملی انجام داده است، چنانچه نتواند در وقت وضو یا غسل آن مانع را بر طرف کند و یا بر طرف کردن آن مشقت داشته باشد، باید به وظیفه غسل و وضوی جبیره‌ای عمل کند؛ یعنی با دست مرطوب، مانع را مسح نماید. البته، برخی[۳] از فقها در این باره می‌گویند، اگر چسب، قسمت انتهای مژه را نگیرد و روی پوست نریزد مانع وضو و غسل نیست که شاید فرض نادر ی باشد. ضمائم: پاسخ مراجع عظام تقلید نسبت به این سؤال، چنین است:[۴]

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مد ظله العالی):اگر درآوردنش هنگام وضو و غسل برای او ممکن بوده و حرج و مشقت نداشته باشد، وضو و غسل با وجود چنین مانعی باطل است و اگر درآوردنش ممکن نباشد و یا همراه با حرج و مشقت باشد، ایجاد چنین مانعی که موجب تبدّل وظیفه وضو و غسل به وضو و غسل جبیره‌ای می‌شود، چنانچه در غیر وقت نماز باشد، مانع ندارد ولی در وقت نماز باید وضو یا غسل را انجام دهد سپس مبادرت به ایجاد مانع نماید، و چنانچه نتواند در وقت وضو یا غسل آن مانع را برطرف کند و یا بر طرف کردن مانع حرج و مشقت داشته باشد، باید به وظیفه غسل و وضوی جبیره‌ای عمل کند؛ یعنی با دست مرطوب مانع را مسح نماید.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (مد ظله العالی):در صورتی که مانع رسیدن آب به بدن نباشد اشکالی ندارد و اگر مانع باشد تنها در صورت ضرورت جایز است، و در این صورت حکم جبیره دارد.

حضرت آیت الله العظمی سیستانی (مد ظله العالی):اگر مانع رسیدن آب به مژه‌ها هر چند به نحو جزئی شود جایز نیست

.حضرت آیت الله العظمی نوری همدانی (مد ظله العالی): چنانچه مانع وصول آب به پوست و مواضع غسل یا وضو باشد اشکال دارد و برای غسل یا وضو باید ازاله شود.

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی (مد ظله العالی): چنانچه توسط نامحرم بوده و یا مانع از رسیدن آب در وضو و غسل به بدن باشد حرام است ولی در صورت ارتکاب، باید علاوه بر وضو و غسل جبیره‌ای احتیاطاً تیمم بدل از غسل یا وضو نیز بنماید.

پی نوشت ها

.....

۱- Nail implants

۲-Eyelash extensions

۳- آیت الله هادوی تهرانی

۴- استفتا از دفاتر آیات عظام :خامنه‌ای، سیستانی، مکارم شیرازی، نوری همدانی، صافی گلپایگانی (مد ظلهم العالی) توسط سایت اسلام کوئست

https://www.islamquest.net/fa/archive/fa3336

کتابنامه

قرآن کریم

إبن عياش السلمي السمرقندي العياشي، الشيخ أبي النصر محمد بن مسعود ،(۱۳۸۱)،**تفسیر قرآن**، چاپ مکتبة الاسلامیه تهران

حرعاملی، محمدبن حسن،(۱۳۶۵)، **وسایل الشیعه** ،نشر دارالکتب اسلامیه.

حکیم، سید محسن، ۱۳۹۱ق، **مستمسک عروه‌الوثقی**، دار إحياء التراث العربي.

خمینی،روح الله،(۱۳۸۳)**تحریرالوسیله**،نشربیروت دارالفکر، جلد۲.

خویی، ابوالقاسم،(۱۴۲۲ق)، **محاضرات فی أصول الفقه**، تقریر محمداسحاق فیاض، قم، موسسة احیاء آثار السید الخوئی

راغب اصفهانی، حسین بن محمد(۱۹۹۲م)، **مفردات الفاظ القرآن**، نشر دارالشامیه.

سعید نظری توکلی(۱۳۸۱)، **پیوند اعضا در فقه اسلامی** ،بنیاد پژوهش های اسلامی .

سیستانی،سید علی،(۱۴۱۴ق)، **قاعده لاضررو لاضرار** ، مکتب آیة الله العظمی السید السیستاني

طباطبایی، محمد حسین،(۱۳۷۸)، **المیزان فی تفسیر القران**، مؤسسه نشر اسلامی

طباطبایی یزدی، سید محمدکاظم. (۱۴۱۴ ق) **تکملة العروة الوثقی**، قم: کتابفروشی داوری، چاپ اول.

طبرسی، فضل بن حسن،(۱۳۸۴)، **مجمع البیان فی تفسیر القران**، نشر ناصر خسرو، تهران

طریحی،فخرالدین بن محمد،(۱۳۷۵)،**مجمع البحرین**،ج۶،نشرمکتبه المرتضویه.

طوسی،ابوجعفر،(۱۴۱۱ق)**تهذیب الاحکام**،نشر دارالتعارف للمطبوعات بیروت.

عاملی،زین الدین،(۱۳۷۱)**لمعه الدمشقیه**،نشرمشعر، جلد۲.

عمید،حسن،(۱۳۸۱)**فرهنگ عمید**،نشرامیرکبیر.

قائمی، محمدجواد؛ فاضل، محمد صادق،(۱۳۸۹)،**بررسی قاعده ی الامتناع بالاختیار لاینافی الاختیار**،نشریه مبانی فقهی حقوق اسلامی، پاییز و زمستان ۱۳۸۹- شماره ۴۲ (علمی-پژوهشی).

کلینی،محمدبن یعقوب،(۱۳۸۱) **اصول کافی**،نشر کلبه.

گلپایگانی،**توضیح المسائل**(۱۴۱۳ق) ،قم نشر دارالقرآن.
لنکرانی، محمد جواد،(۱۳۸۲) **درس خارج** ،بحث ضد .
محقق داماد،سید مصطفی،(۱۴۰۶ق)، **قواعد فقهی**، نشر علوم اسلامی.
مرتضوی ، سید محسن،(۱۳۹۳) ، **پیوند اعضا**، نشر رضوان .
مصطفوی، محمدکاظم،(بی تا)، **مائة قاعدة فقهية**، قم، مؤسسه نشر اسلامی.
مؤمن قمی،(۱۴۱۵ق)، کلمات سدیده فی مسائل جدیده، موسسه نشر اسلامی قم.
نوری،حسین،(۱۳۶۵)**مستدرک الوسایل**،نشرآل البیت لاحیاءالتراث،ج۲۹.
همدانی، آقا رضا بن محمد هادی،(۱۴۱۶ق) ، **مصباح الفقیه**۱۴جلد، قم، مؤسسة الجعفرية لإحياء التراث و مؤسسة النشر الإسلامی .
https://www.mehrnews.com/news/5017711
https://fa.wikipedia.org/wiki
https://fa.wikipedia.org/wiki .
https://www.islamquest.net/fa/archive/fa3336
پایگاه اطلاع رسانی آیت الله خامنه ای حفظه الله
/https://farsi.khamenei.ir
پایگاه اطلاع رسانی آیت الله هادوی تهرانی سلمه الله
https://dr-hadavi.ir/fa/archive/question/fa8492
پایگاه اطلاع رسانی آیت الله مکارم حفظه الله
http://www.makarem.ir/main.aspx?lid=0&typeinfo=21&catid=44880
پایگاه اطلاع رسانی آیت الله سیستانی حفظه الله
/https://www.sistani.org/persian/qa/search/4594
پایگاه اطلاع رسانی آیت الله صافی گلپایگانی حفظه الله
/https://saafi.com
پایگاه اطلاع رسانی آیت الله وحید خراسانی حفظه الله
/http://wahidkhorasani.com